

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ- ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

Guidelines for Developing the Management of Boy Scout Activities for the Phawao-Dan Mae Lamao School Cluster, under the Tak Primary Educational Service Area Office 2

พงศธร กฤตติเดช^{1*}, สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์², สุรพงษ์ แสงสีมุก³

^{1,2,3}วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, ตาก, ประเทศไทย

Pongsatorn Krittithadet¹, Supaporn Kittirachadanon², Suraphong Saengseemuk³
^{1,2,3} Northern College, Tak, Thailand

✉: *Mos_bt_zaz@hotmail.com

(*Author Corresponding Email)

Received: 23 June 2026; Revised: 08 July 2026; Accepted: 20 July 2026

© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 116 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์เพื่อหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงจากสูงไปต่ำคือ การจัดกิจกรรม สูงที่สุด รองลงมาคือ การบริหารทรัพยากร, ปัญหาการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ คือ มีการวางแผนหลายกิจกรรมในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน จนเกิดภาระงานเกินจำเป็นทั้งต่อนักเรียนและครู กิจกรรมควรปรับให้สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน ครูผู้รับผิดชอบต้องทำงานหลายหน้าที่ ส่งผลให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมการจัดกิจกรรม ทรัพยากรที่มีอยู่ยังไม่ได้รับการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดความชำรุดและไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ สถานศึกษาควรมีการออกคำสั่งกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ควรให้การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมลูกเสือระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม เพื่อยกระดับมาตรฐานและความร่วมมือเชิงวิชาชีพ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, พัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ, สภาพและปัญหา

Abstract

This research aims to study the problems and find ways to develop the administration of Boy Scout activities in the Phawao-Dan Mae Lamao school cluster under the Tak Primary Educational Service Area Office 2. A mixed-methods research approach was used, divided into two stages. The population consisted of school administrators and teachers from the Phawao - Dan Mae Lamao schools under the Tak Primary Educational Service Area Office 2 during the 2025 academic year (116 individuals) and 9 experts. Data collection tools were questionnaires and structured interviews. Data were analyzed using descriptive statistics to determine frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as content analysis. The research findings showed that the overall development of Boy Scout activity administration was at a high level, with a high mean score. The highest ranking, from highest to lowest, was activity organization, followed by resource management. Problems in developing Boy Scout activity administration included planning many activities in close proximity, resulting in excessive workload for both students and teachers; activities should be adapted to the interests and abilities of the learners; responsible teachers have to perform multiple duties, resulting in insufficient time for activity preparation; and existing resources are not properly maintained, leading to damage and inefficient use. Guidelines for developing the management of Boy Scout activities: Educational institutions should issue orders clearly defining the roles, responsibilities, and duties of those involved in each activity to ensure systematic and efficient operation. Promoting the exchange of best practices and experiences in organizing Boy Scout activities among schools within the group is also crucial to raising standards and fostering professional cooperation.

Keywords: Development Guidelines, Administration of Boy Scout Activities, Current Conditions and Problems

1. บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้มุ่งเน้นการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตสำนึกต่อสาธารณะ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 4) ซึ่งกิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนทั้งด้านระเบียบวินัย ความเสียสละ ความกล้าหาญ ความรับผิดชอบ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาหลายแห่ง พบว่าการจัดกิจกรรมยังขาดความต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย มีรูปแบบที่จำเจและไม่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน ส่งผลให้การบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมลูกเสือยังไม่เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้นการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมลูกเสือสามัญจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของนักเรียนในยุคปัจจุบัน สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2562 : 25)

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2566 : 7) การจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ได้เน้นย้ำในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างรอบด้าน ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2562-2567

สพฐ. ได้ให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูและพัฒนากิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่านกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง (Learning by Doing) เช่น การเดินทางไกล การอยู่ค่ายพักแรม การบำเพ็ญประโยชน์ และการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป้าหมายการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะในศตวรรษที่ 21

ศุภกิจ บำรุงศรี และพฤตพัฒน์ พฤตพัฒน์กุล (2565 : 55–56) อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาหลายฉบับยังพบว่า การบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาหลายแห่งยังขาดประสิทธิภาพ มีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่ผ่านการอบรมลูกเสือไม่ครบตามเกณฑ์ รูปแบบกิจกรรมล้าสมัย ขาดนวัตกรรมการจัดกิจกรรม ไม่สามารถเชื่อมโยงกับทักษะชีวิตหรือการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งด้านระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความเป็นพลเมืองที่ดี โดยสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2565 : 12–15) ได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือให้สถานศึกษาดำเนินการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการวางแผน การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564 : 33–35) ได้อธิบายว่า พื้นที่ชายแดน เช่น อำเภอมะนัง จังหวัดตาก มีลักษณะเฉพาะที่มีความหลากหลายของผู้เรียนทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม และสถานะทางกฎหมาย อันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ ทำให้การจัดการศึกษาจำเป็นต้องใช้รูปแบบการบริหารที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ขอบเขตของการวิจัย กำหนดขอบเขตเนื้อหา แหล่งข้อมูลและตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

3.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ลักษณะที่แสดงถึงพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา ที่สอดคล้องกัน 5 ด้าน ดังนี้ 1. การวางแผนกิจกรรม 2. การจัดกิจกรรม 3. การบริหารบุคลากร 4. การบริหารทรัพยากร 5. การประเมินผลและพัฒนา

3.1.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แบ่งแหล่งข้อมูลออกเป็น 2 แหล่งตามระเบียบวิธีวิจัยคือ

1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 116 คน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นและแบ่งผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์หรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัย ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Specific selection) ตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยกำหนด

3.1.3 ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่จะศึกษาประกอบด้วย

1) สภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

2) ปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับประชากร มีวิธีดำเนินการดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 116 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple Choice) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนกิจกรรม 2) การจัดกิจกรรม 3) การบริหารบุคลากร 4) การบริหารทรัพยากร 5) การประเมินผลและพัฒนา โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert's Five Rating scale อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121-135) ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นแบบกำหนดคำตอบให้สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple response) ตามขอบเขตเนื้อหา 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนกิจกรรม 2) ด้านการจัดกิจกรรม 3) ด้านการบริหารบุคลากร 4) ด้านการบริหารทรัพยากร 5)

ด้านการประเมินผลและพัฒนา

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. กำหนดกรอบข้อคำถามสำหรับแบบสอบถามตอนที่ 1 สำหรับการสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
 2. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของกลุ่มโรงเรียนพะวง-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปร และประเด็นในการตั้งคำถาม
 3. นำข้อมูลที่ได้มาประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดขอบเขตของเนื้อหาสร้างคำถาม เชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมประเด็นที่ เกี่ยวกับการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ประกอบด้วย 5 ด้าน
 4. ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยกำหนด ประเด็นให้ครอบคลุมตามขอบเขตเนื้อหาจากกรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์ ประกอบด้วย คำถามเป็นรายข้อ เป็นแบบแบบตรวจสอบรายการ (Multiple choices) และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 5. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับคำแนะนำและทำการปรับปรุง แก้ไขให้สอดคล้อง เหมาะกับขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
 6. นำร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วไปให้ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ใช้วิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยในข้อคำถามได้กำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็น 3 ระดับ คือ สอดคล้อง = +1 ไม่แน่ใจ = 0 และไม่เห็นด้วย = -1 โดยหาค่า IOC ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือ และแก้ไขจำนวน 5 คน จากนั้นวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อและเนื้อหา ค่า IOC พบว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00
 7. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ ท่าสายลวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อพิจารณาหาความเชื่อมั่นของ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค ที่กำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามไว้ที่ระดับ 0.80 ขึ้นไป สรุปได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .978
 8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเชื่อมั่นและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการ ค้นคว้าอิสระต่อไป
- วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนพะวง-ด่านแม่ละเมา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยการส่งมอบหนังสือต่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แจกแบบสอบถาม ชี้แจงทำความเข้าใจและนัดหมายเก็บแบบสอบถามคืน และเดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 116 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์และประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติตามประเภทของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของแบบสอบถามในแต่ละด้านและแต่ละข้อ โดยหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางและแปลผลตามเกณฑ์กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121-135) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

การหาแนวทางการส่งเสริมหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเป็นแหล่งข้อมูล จำนวน 9 คน จากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติเบื้องต้นที่กำหนด คือ ผู้บริหารการศึกษา หรือหัวหน้าส่วนการศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาสาขาบริหารการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการบริหาร ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาสาขาบริหารการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการบริหาร ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป จำนวน 3 คน และศึกษานิเทศก์หรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

เขต 2 มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ แล้ววิเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดเป็นขอบข่ายการศึกษารายด้านตามขอบเขตด้านเนื้อหา

2. นำผลการศึกษาในแบบสอบถามตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านนั้น และแบบสอบถามตอนที่ 3 การศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ที่มีค่าร้อยละสูงในแต่ละด้าน มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางพัฒนาแต่ละด้าน

3. นำเครื่องมือเก็บข้อมูลที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา และความครอบคลุมตามขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษา พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

4. นำเครื่องมือกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับใหม่เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ต่อไป

วิธีการเก็บข้อมูล ประสานขออนุเคราะห์กับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว เสนอชื่อและขอหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากบัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งหนังสือและแบบสัมภาษณ์ นัดหมายและดำเนินการตามกำหนด นำบันทึกผลการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการสัมภาษณ์มาพิมพ์สรุปประมวลรายด้านเรียงเป็นรายบุคคลแล้วสรุปอุปนิสัยวิเคราะห์ความสอดคล้องความคิดเห็นด้วยตารางวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ จัดลำดับตามความถี่จากสูงไปหาต่ำ เสนอในรูปตารางวิเคราะห์เนื้อหาตามลำดับ อภิปรายได้ตารางด้วยความเรียง

4. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวม

ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติการ		แปลผล
		μ	σ	
1	ด้านการวางแผนกิจกรรม	4.13	0.44	มาก
2	ด้านการจัดกิจกรรม	4.26	0.44	มาก
3	ด้านการบริหารบุคลากร	4.16	0.47	มาก
4	ด้านการบริหารทรัพยากร	4.23	0.46	มาก
5	ด้านการประเมินผลและพัฒนา	4.12	0.29	มาก
รวมเฉลี่ย		4.19	0.37	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ด้านการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.44$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.46$) ด้านการบริหารบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.47$) และด้านการวางแผนกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.44$) และด้านการประเมินผลและพัฒนา ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.29$) อยู่ในระดับต่ำที่สุด ตามลำดับ

2. ปัญหาทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปัญหาแต่ละด้านมีดังนี้

2.1 ปัญหาการวางแผนกิจกรรม มีการวางแผนหลายกิจกรรมในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน จนเกิดภาระงานเกินจำเป็นทั้งต่อนักเรียนและครู มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ แผนกิจกรรมมีความกำกวมเชิงเนื้อหาและไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจนในการดำเนินงาน ตามลำดับ มีการวางแผนกิจกรรมที่คลาดเคลื่อนจากบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน มีปัญหาน้อยที่สุด

2.2 ปัญหาการจัดกิจกรรม พบว่า กิจกรรมควรปรับให้สอดคล้องความสอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การมอบหมายงานและหน้าที่ยังไม่สมดุล ทำให้บุคลากรบางคนมีภาระงานมากเกินไป ผู้บริหารอาจให้ความสำคัญกับกิจกรรมลูกเสือรองจากวิชาหลัก ทำให้ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจัง มีปัญหาน้อยที่สุด

2.3 การบริหารบุคลากร ปัญหาที่พบสูงที่สุดคือ ครูผู้รับผิดชอบลูกเสือต้องทำงานหลายหน้าที่ ทั้งการสอน งานวิชาการ และงานอื่น ๆ ส่งผลให้ไม่มีเวลาพอในการเตรียมกิจกรรม รองลงมาคือ บุคลากรบางส่วนยังไม่มีแรงกระตุ้นที่เพียงพอ เช่น ไม่มีค่าตอบแทน หรือไม่ได้รับการยกย่องในการปฏิบัติงานด้านลูกเสือ ตามลำดับ การรักษาขวัญกำลังใจและสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีมีข้อจำกัดส่งผลกระทบต่อความผูกพันและความพึงพอใจในการทำงาน มีปัญหาน้อยที่สุด

2.4 การบริหารทรัพยากร ปัญหาที่พบสูงที่สุดคือ ทรัพยากรที่มีอยู่ยังไม่ได้รับการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดความชำรุดและไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพรองลงมาคือ โรงเรียนมีอุปกรณ์กิจกรรมลูกเสือที่ไม่เพียงพอ เช่น เต็นท์, เชือก, เสื้อผ้า, อุปกรณ์เดินทางไกล ฯลฯ ตามลำดับ การจัดทำงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดซื้อและบำรุงรักษาทรัพยากรยังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการ มีปัญหาน้อยที่สุด

2.5 การประเมินผลและพัฒนา ปัญหาที่พบสูงที่สุดคือ การวิเคราะห์ผลการประเมินขาดความละเอียดและความลึกซึ้ง ส่งผลต่อการกำหนดแนวทางพัฒนาและปรับปรุงงานให้เหมาะสมรองลงมาคือ การประเมินผลและพัฒนายังไม่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนและประสิทธิภาพลดลง ตามลำดับ การประเมินผลยังไม่มีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้ไม่สะท้อนผลการ

ดำเนินงานอย่างแท้จริงมี ปัญหาน้อยที่สุด

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แต่ละด้านมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 การวางแผนกิจกรรม การที่ผู้บริหารให้การสนับสนุนทั้งในด้านทรัพยากร เวลา และการตัดสินใจเพื่อให้กิจกรรมสำเร็จการที่สถานศึกษามีการวางแผนกิจกรรมโดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกขั้นตอน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กร และการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม และมีการติดตามและรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและทันท่วงที อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ขณะที่การใช้เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศในการติดตาม ตรวจสอบ และสรุปผลการดำเนินกิจกรรม และการคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในการปรับปรุงกิจกรรม ก็อยู่ในระดับมากส่วนการสรุปผลการประเมินกิจกรรมในรูปแบบที่ชัดเจน การปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ การดำเนินกิจกรรมตามแผนอย่างต่อเนื่อง และการวิเคราะห์ผลเพื่อนำไปสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อเสนอแนะ อยู่ในระดับมากเช่นกัน เช่นเดียวกับความยืดหยุ่นของแผนกิจกรรม การประสานงานและการสื่อสารของบุคลากร การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือถอดบทเรียน ตามลำดับ การกำหนดตารางเวลา ลำดับขั้นตอน และความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมอย่างชัดเจน ต่ำที่สุด

3.2 ปัญหาการจัดกิจกรรม สถานศึกษาควรรักษาและต่อยอดจุดเด่นในด้านการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการติดตามผลหลังการดำเนินกิจกรรม การนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมในครั้งต่อไป รวมทั้งควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทและผู้เข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการถอดบทเรียนร่วมกัน เพื่อยกระดับคุณภาพกิจกรรมให้เกิดความยั่งยืนนอกจากนี้ สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยส่งเสริมการประสานงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของทีมงานให้ชัดเจน และเป็นระบบ ควรพัฒนาการบริหารจัดการเวลาและลำดับกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพการณ์จริง รวมทั้งควรส่งเสริมการกำหนดตัวชี้วัดหรือเกณฑ์ความสำเร็จของกิจกรรมให้มีความชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และควรสนับสนุนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสะท้อนผลจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อนำไปใช้ในการประเมินและพัฒนาอย่างเป็นระบบในด้านการวางแผนและการเตรียมความพร้อม สถานศึกษาควรพัฒนาให้มีการจัดทำแผนงานที่ครอบคลุมทั้งระยะเวลา สถานที่ วิธีการ และลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และบุคลากรอย่างเพียงพอ รวมทั้งควรพัฒนาศักยภาพครูในการวางแผนกิจกรรม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเวลา สถานที่ และทรัพยากร ตลอดจนควรกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างชัดเจน ตามลำดับ ต้องมีการสร้างบรรยากาศการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมทุกคน ต่ำที่สุด

3.3 การบริหารบุคลากร สถานศึกษาควรรักษาและส่งเสริมจุดเด่นในการบริหารบุคลากร

โดยเฉพาะการมอบหมายงานและความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการจัดอบรมสัมมนา หรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรพัฒนาระบบการสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในด้านการวางแผน สถานศึกษาควรพัฒนาและกำหนดเป้าหมายและนโยบายการบริหารบุคลากรให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กรอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมการวิเคราะห์ข้อมูลบุคลากร เช่น จำนวนคุณสมบัติ และความต้องการ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผน รวมทั้งควรพัฒนาระบบการสรรหา คัดเลือกและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรให้มีความเป็นระบบ โปร่งใส และเป็นธรรม ตลอดจนควรกำหนดแผนพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันในด้านการประเมินผล สถานศึกษาควรส่งเสริมการกำหนดตัวชี้วัดหรือเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีความชัดเจน เป็นธรรม และสามารถสะท้อนผลการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง ควรพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการทำงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งควรส่งเสริมการสรุปผลและแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรทราบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานในด้านการพัฒนาและปรับปรุง สถานศึกษาควรนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารบุคลากรและพัฒนาศักยภาพในอนาคตอย่างเป็นระบบ ควรส่งเสริมการติดตามผลจากการปรับปรุงเพื่อประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จของการดำเนินงาน รวมทั้งควรพัฒนาระบบการปรับปรุงระเบียบ แนวปฏิบัติหรือระบบการบริหารบุคลากรให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง ตามลำดับ มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนเพื่อพัฒนางานบุคลากรให้ดียิ่งขึ้น ต่ำที่สุด

3.4 การบริหารทรัพยากร สถานศึกษาควรรักษาและส่งเสริมจุดเด่นด้านการวางแผนที่มีการอ้างอิงข้อมูลสถิติและหลักฐานเชิงประจักษ์ในการจัดทำแผนบริหารทรัพยากร ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารจัดการที่มีความเป็นระบบและมีความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการนำแผนบริหารทรัพยากรไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมให้สอดคล้องกับภารกิจขององค์กรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรพัฒนาการกำหนดแนวทางและวิธีการบริหารทรัพยากรให้มีความชัดเจน และคำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพสูงสุดในการวางแผนและการกำหนดนโยบาย สถานศึกษาควรพัฒนาให้มีการกำหนดเป้าหมายการใช้ทรัพยากรที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกด้าน และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและแนวโน้มในอนาคต เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน สถานศึกษาควรส่งเสริมการควบคุมและบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าสูงสุด ควรพัฒนาการนำเทคโนโลยี เครื่องมือ และนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารทรัพยากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งควรส่งเสริมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในด้านการตรวจสอบและประเมินผล สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง โดยควรมีการเปรียบเทียบผลการใช้ทรัพยากรกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงการบริหารทรัพยากรในด้านการปรับปรุงและพัฒนา

สถานศึกษาควรส่งเสริมการนำผลจากการตรวจสอบและประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแนวทางการบริหาร ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง ควรกำหนดมาตรการหรือแนวทางใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบท และควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนาการใช้ทรัพยากร อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร ตามลำดับ การปรับปรุงการใช้ทรัพยากรคำนึงถึงการเพิ่มประสิทธิภาพและลด ความสิ้นเปลืองที่ไม่จำเป็น ต่ำที่สุด

3.5 การประเมินผลและพัฒนา สถานศึกษาควรรักษาและส่งเสริมจุดเด่นในด้านการกำหนดเป้าหมาย การประเมินและพัฒนาให้มีความชัดเจน เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานมีทิศทางและสามารถ ติดตามผลได้อย่างเป็นระบบ ควรพัฒนาให้การกำหนดเป้าหมายดังกล่าวเชื่อมโยงกับแผนงานและการพัฒนา กิจกรรมในทุกด้านอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ การประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีการอบรมหรือกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้ บุคลากรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการสนับสนุนของผู้บริหารในด้านการวางแผน และการดำเนินงาน ทั้งด้านทรัพยากร เวลา และการตัดสินใจ รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วม ในการให้ข้อมูลและร่วมกำหนดแนวทางการประเมินและพัฒนา เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับสภาพ จริงในด้านการดำเนินงานและการตรวจสอบ สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศใน การติดตาม ตรวจสอบ และสรุปผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมการเปรียบเทียบผล การดำเนินงานกับเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ รวมทั้งจัดทำรายงานผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำ ข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์และตัดสินใจได้อย่างแม่นยำในด้านการนำผลไปใช้ สถานศึกษาควรส่งเสริมการนำ ผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลสะท้อนกลับในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ควร พัฒนาให้มีการบูรณาการผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนในรอบถัดไปอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามลำดับ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผลการประเมิน กับหน่วยงานภายในและภายนอกเพื่อนำมาปรับใช้ ต่ำที่สุด

5. อภิปรายผล

สภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการบริหารทรัพยากรและด้านการบริหารบุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการ ดำเนินงานตามกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ส่งผลให้การจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะ ชีวิต คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ขณะเดียวกันผู้บริหารยังให้ความสำคัญกับการ จัดสรรทรัพยากร การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการพัฒนาศักยภาพครูผู้กำกับลูกเสืออย่าง ต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดด้านงบประมาณ ภาระงานของ

ครู และความเพียงพอของทรัพยากรบางส่วน ซึ่งสถานศึกษาควรวางแผนพัฒนาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัสนี ปวงสันเทียะ และคณะ (2566) ที่พบว่าการบริหารทรัพยากรและการสนับสนุนบุคลากรอย่างเหมาะสมส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานลูกเสือ รวมทั้งสอดคล้องกับ ชีรพันธ์ วิทยาบำรุง (2567) ที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความสำเร็จของการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในบริบทของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมา พบว่าการดำเนินกิจกรรมลูกเสือมีข้อจำกัดเฉพาะพื้นที่ ทั้งด้านความหลากหลายของผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม ความห่างไกลของสถานศึกษา การเดินทางที่ไม่สะดวก ตลอดจนข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากร ส่งผลให้การวางแผนการจัดกิจกรรม และการบริหารทรัพยากรต้องมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ปัจจัยดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมลูกเสือในบางด้านยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ แม้ว่าสถานศึกษาจะมีการบริหารงานตามหลักการบริหารที่เป็นระบบก็ตาม

ปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนกิจกรรมพบปัญหาการกำหนดกิจกรรมหลายรายการในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ส่งผลให้เกิดภาระงานต่อครูและนักเรียน รวมทั้งแผนกิจกรรมบางส่วนยังขาดความชัดเจนและไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมพบว่ากิจกรรมบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน มีข้อจำกัดด้านเวลา บุคลากร สถานที่ และอุปกรณ์ รวมถึงการจัดสรรภาระงานที่ไม่สมดุล ส่งผลต่อคุณภาพและความต่อเนื่องของการดำเนินกิจกรรม ด้านการบริหารบุคลากรพบว่าครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมลูกเสือมีภาระงานหลายด้าน ทำให้มีเวลาเตรียมกิจกรรมไม่เพียงพอ ขณะที่การสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ และการรักษาขวัญกำลังใจยังมีข้อจำกัด ด้านการบริหารทรัพยากรพบปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบำรุงรักษาทรัพยากรที่ไม่เหมาะสม ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรม ส่วนด้านการประเมินผลและพัฒนา พบว่าการวิเคราะห์ผลการประเมินยังขาดความเป็นระบบ การนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนางานยังไม่ต่อเนื่อง รวมถึงการสื่อสารผลการประเมินและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องยังไม่ชัดเจน ทั้งนี้ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ สายฟ้า หาสีสุข (2563) อัสนี ปวงสันเทียะ และคณะ (2566) ศุภกิจ บำรุงศรี และ พงศกมล พงศกมล (2565) และชีรพันธ์ วิทยาบำรุง (2567) ที่ชี้ให้เห็นว่าการวางแผนที่ชัดเจน การจัดสรรบุคลากรและทรัพยากรอย่างเหมาะสม ตลอดจนการประเมินผลและนำผลไปใช้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สาเหตุของปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากลักษณะเฉพาะของพื้นที่ชายแดน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางการพัฒนาและแหล่งทรัพยากร ส่งผลต่อการเข้าถึงงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และโอกาสในการพัฒนาครูผู้กำกับลูกเสือ นอกจากนี้ ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมักต้องรับผิดชอบหลายบทบาทพร้อมกัน จึงมีข้อจำกัดในการเตรียมและดำเนิน

กิจกรรมลูกเสืออย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งความหลากหลายของผู้เรียนในพื้นที่ชายแดนยังทำให้การออกแบบกิจกรรมจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างด้านภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เพื่อให้กิจกรรมสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ด้านการวางแผนกิจกรรม ควรกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน จัดประชุมชี้แจงและปรับแผนการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ พร้อมจัดทำปฏิทินกิจกรรมและกำหนดผู้ประสานงานหลักเพื่อให้การดำเนินงานเป็นระบบ ด้านการจัดกิจกรรม ควรกำหนดรูปแบบและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างเป็นทางการ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ด้านการบริหารบุคลากร ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างครูและผู้นำลูกเสือ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สร้างแรงจูงใจ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ ด้านการบริหารทรัพยากร ควรพัฒนาระบบการใช้และการจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น ส่วนด้านการประเมินผลและพัฒนา ควรกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดที่ชัดเจน พัฒนาระบบฐานข้อมูลและการติดตามผล ใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการดำเนินงาน ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ อาทิตย ธรรมแสน (2566) อัสนี ปวงสันเทียะ และคณะ (2566) ศุภกิจ บำรุงศรี และพฤษภูมิพล พฤษภูมิกุล (2565) และธีรพันธ์ วิทยาบำรุง (2567) ที่มุ่งเน้นการบริหารงานอย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วมของบุคลากร การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลและพัฒนา มีสภาพการปฏิบัติต่ำที่สุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยงาน องค์กรและผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางเพื่อประยุกต์ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผลกิจกรรมลูกเสืออย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการกำหนดเกณฑ์ ตัวชี้วัด และแนวทางการติดตามผลที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานได้อย่างมีทิศทางเดียวกัน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดโครงการอบรมหรือพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและครูผู้

กำกับลูกเสือเกี่ยวกับการประเมินผลและการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา เนื่องจากการมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมิน จะช่วยให้การพัฒนางานกิจกรรมลูกเสือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะระดับองค์กร

2.1 กลุ่มโรงเรียนควรร่วมกันจัดทำระบบการประเมินผลกิจกรรมลูกเสือในรูปแบบเครือข่าย โดยกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกัน ทั้งในด้านการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผล และการนำผลไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกันและสามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานได้

2.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้กำกับลูกเสือนักเรียน และผู้ปกครอง ในการสะท้อนผลการดำเนินงาน เนื่องจากการได้รับข้อมูลจากหลายมิติจะช่วยให้การประเมินมีความครอบคลุมและตรงกับสภาพจริงมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะระดับบุคคล

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา โดยสนับสนุนให้ครูและผู้กำกับลูกเสือนำข้อมูลจากการประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรปรับปรุง และกำหนดแนวทางพัฒนาที่เหมาะสม

3.2 ครูผู้สอนและผู้กำกับลูกเสือควรพัฒนาทักษะด้านการประเมินผล ทั้งการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ และการประเมินผลการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและสะท้อนผลการจัดกิจกรรมได้อย่างแท้จริง

3.3 ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดควรกำหนดนโยบายและส่งเสริมการพัฒนาระบบการประเมินผลกิจกรรมลูกเสือ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาครูผู้กำกับลูกเสือ และติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.4 ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ ควรนำกิจการลูกเสือมาประกาศเป็นนโยบายหรือกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำมาปฏิบัติร่วมกันทั้งเขตพื้นที่

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของกลุ่มโรงเรียนพะวอ-ด่านแม่ละเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 กำหนดขอบเขตการวิจัยโดยมุ่งศึกษาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือใน 5 ด้าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ด้านการวางแผนกิจกรรม ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2. ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ด้านการจัดกิจกรรม ของโรงเรียนขนาดเล็ก

3. ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ด้านการบริหารบุคลากร ของโรงเรียนขนาดกลาง

4. ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ด้านการ

บริหารทรัพยากร ของโรงเรียนในพื้นที่ชนบท

5. ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ ด้านการประเมินผลและพัฒนา ของโรงเรียนในเขตเมือง

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

ธีรพันธ์ วิทยาบำรุง. (2567). รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(4), 141–142.

ศุภกิจ บำรุงศรี, และ พงศพัฒน์ พลพัฒน์กุล. (2565). แนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 1(2), 9–11.

สายฟ้า หาสีสุข. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 1(10), 432–433.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). นโยบายและแนวทางการจัดการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2562). แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือ. สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ.

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2565). แนวทางการพัฒนากิจกรรมลูกเสือ. สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ.

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2566). การจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี. สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ.

อาทิตย์ ธรรมแสน. (2566). การพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนสรรพวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 5(1), 46–48.

อัสนี ปวงสันเทียะ และคณะ. (2566). สภาพปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วารสารสันตยาภรณ์ วัดหนองนก, 3(1), 59–62.